

VERDUURZAMING BESTAANDE BOUW LANSINGERLAND

Beeldvorming 17 november 2021

Arwen van der Gugten (gemeente - WTM)

Rob Wijsman en Jeroen Boudestijn (gemeente)

Jan Al (Nieuwe Lansinger Stroom)

INHOUD

- Introductie: tijdsverloop en aanleiding
- Uit de praktijk: Nieuwe Lansinger Stroom
- Context: landelijke ontwikkelingen
- Context: regionaal perspectief
- Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland
 - Proces tot nu toe
 - Keuze verduurzaming Bleiswijk-Zuid
 - Vervolgtraject
- Interactief: uitgangspunten projectplan Bleiswijk-Zuid
 - Mogelijkheid om (technische) vragen te stellen
 - Input leveren voor het projectplan (stellingen)

Introductie: tijdsverloop en aanleiding

LANSINGERLAND DUURZAAM IN 2050

- **2019: Klimaatakkoord**
 - ‘in 2050 zijn 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af’
- **2019: Transitievisie Warmte Lansingerland,**
 - mogelijke alternatieven voor aardgas per wijk in kaart gebracht. 3 wijken als meest kansrijk geïdentificeerd (Havenbuurt, Bleiswijk-Zuid en Eilandenbuurt)
- **2019 – 2020: Duurzaamheidsvisie en Uitvoeringsagenda Lansingerland Duurzaam:**
 - ‘in 2045 bijna alle bestaande woningen van het aardgas af en gehele gemeente in 2050 CO₂-neutraal’
- **Sindsdien:** uitgebreid vooronderzoek naar aardgasalternatieven, in samenwerking met stakeholders.
- **Vanaf nu :** keuzes maken en toewerken naar uitvoering. ‘Aardgasvrij’ dekt de lading niet: ‘Verduurzaming bestaande bouw’

Uit de praktijk: Nieuwe Lansinger Stroom

De rol van NLS in verduurzaming Lansingerland (algemeen)

Inwoners helpen hun woning te verduurzamen:

- Energiewinkel: op weg helpen met informatie en voorbeelden
- Energiecoach: mogelijkheden woning in kaart brengen
- Buurtbesparen: burens verbinden om elkaar te inspireren

Projecten ontwikkelen voor collectieve energieopwekking:

- Zonnedaken met burgerparticipanten (bijv. Zonnedak Persoon)
- Windmolens (nog geen gerealiseerd)

Nieuwe Lansinger Stroom

Uit de praktijk: Nieuwe Lansinger Stroom

De rol van NLS in verduurzaming Lansingerland (specifiek verduurzaming bestaande bouw)

Lid van de projectgroep:

- Meedenken in uitwerking van inhoudelijke oplossingen, inbreng uit landelijk kennisnetwerk energiecoöperaties
- Opzetten burgerparticipatie, hoe aan vertrouwen bouwen, van gemeente naar de straat, bewoners mobiliseren
- Ondersteuning invoering met energiecoaches en energiewinkel

Lid van de stuurgroep:

- Doelstellingen en voortgang bewaken, inbreng ervaringen elders

Nieuwe Lansinger Stroom

Uit de praktijk: Nieuwe Lansinger Stroom

Thema avonden in de energiewinkel

Waar worstelen bewoners mee?

1. Isoleren
2. Zonnepanelen eigen dak
3. Zonnepanelen collectief dak
4. Warmtepompen
5. Aardgasvrij

Interactief: Uitgangspunten projectplan Bleiswijk Zuid

VRAGEN?

Context: landelijke ontwikkelingen

- Landelijke discussie over woonlastenneutrale overstap naar aardgasvrij
- Lang niet voor alle woningen is die stap nú woonlastenneutraal te maken
- Aanvullende beleidsstrategie ontstaan die primair gericht is op CO₂-reductie
 - Isolatiemaatregelen i.c.m inzet hybride warmtepomp
 - Gefaseerde aanpak a.d.h.v natuurlijke momenten
- Ter ondersteuning wordt de Investeringsubsidie Duurzame Energie (ISDE) substantieel uitgebreid voor hybride warmtepompen
- Actueel: stijgende energieprijzen, energiearmoede, relatie met sociale huursector

Context: regionaal perspectief

Algemeen

- Lansingerland heeft grootste glastuinbouwwarmtenet van Nederland: 280ha.
- Doorontwikkeling door uitbreiding van warmtenet en bronnen: Geothermie, WarmtelinQ.
- Toekomst: gecombineerd systeem voor glastuinbouw en geschikte wijken

WarmtelinQ

- Regionale transportleiding Rotterdam-Den Haag, mogelijk door naar Leiden
- Gasunie ontwikkelt
- Investeringsbeslissing WarmtelinQ op 8 november (gepland)
- Inzet op aftakking Delft -> Pijnacker-Nootdorp -> Lansingerland

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

PROCES TOT NU TOE

- Structurele ondersteuning bottom-up initiatieven (gemeentebreed)
- Gestructureerde samenwerking tussen gemeente Lansingerland, 3B Wonen, Nieuwe Lansinger Stroom en Stedin
- Vooronderzoek naar haalbaar & betaalbare alternatieve warmteoplossingen voor de drie onderzoekswijken
- Conclusies vooronderzoek:
 - Stap naar aardgasvrij voor Bleiswijk-Zuid en de Havenbuurt nog niet woonlastenneutraal
 - Verduurzaming bron Eilandenbuurt is komende jaren mogelijk en initiatief ligt bij Eneco. Wij zetten dit actief op de agenda bij Eneco.

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

KEUZE VOOR VERDUURZAMING BLEISWIJK-ZUID (WIJKKARAKTERISTIEKEN)

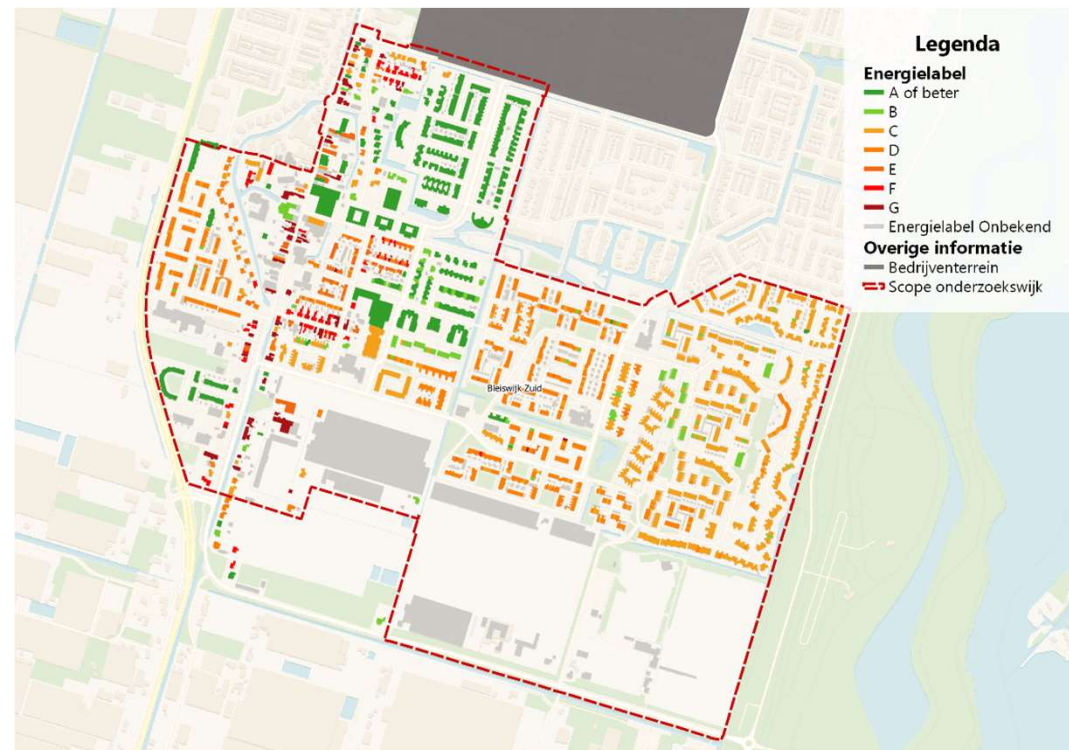
Bleiswijk-Zuid bestaat uit de volgende buurten:

- De Bomenbuurt
- De Vogelbuurt
- De Oranjebuurt
- De Schildersbuurt (zuidelijk gedeelte)

Bleiswijk-Zuid bestaat uit:

- 2597 woningen
- 208 utiliteitsgebouwen
- 2890 woning equivalenten (WEQ's) in warmtevraag
- 20% woningcorporatiebezit
- 2,4 personen per huishouden (gemiddeld)

De bouwjaren en energielabels variëren tussen vooroorlogse bouw (label F/G) & nieuwbouw (label A)

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

KEUZE VOOR VERDUURZAMING BLEISWIJK-ZUID (ONDERBOUWING)

- Door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten TVW zijn gebruikt voor keuzeprocess
- Draagvlak & betaalbaarheid gaan hand in hand
- Vanwege onrendabele top voor de bewoners, betaalbaarheid & draagvlak onder druk
- Landelijke trend van inzetten op besparing & CO₂-reductie ook voor Lansingerland relevant. Meer draagvlak: besparen is minder ingrijpend en minder spannend
- Vrijwel geen besparingspotentie Havenbuurt, wél voor Bleiswijk Zuid
- Ook i.c.m recente gasvervangingsopgave, leereffect & opschalingsperspectief is starten met stapsgewijze aanpak Bleiswijk Zuid het meest logisch

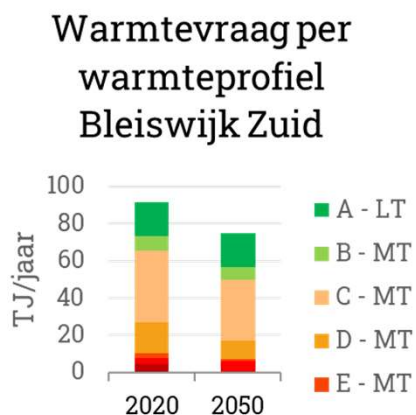
Uitgangspunten TVW

- Laagst maatschappelijke kosten & mix van alternatieven
- Natuurlijke investeringsmomenten
- Energie van bewoners & aansluiten bestaande energie-infrastructuren
- Draagvlak onder bewoners & bedrijven & gemeenteraad
- Projecten in drie kernen, starten nu in Bleiswijk
- Accepteren tussentijdse oplossingen

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

KEUZE VOOR VERDUURZAMING BLEISWIJK-ZUID (ONDERBOUWING) – Besparing door isolatie

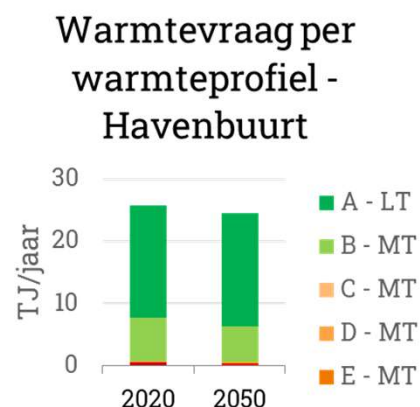
Realistische besparingspotentie
Bleiswijk - Zuid
=
19%

Energielabels woningen
Bleiswijk - Zuid
2808
gebouwen

Realistische besparingspotentie
Havenbuurt
=
5%

Energielabels woningen
Havenbuurt
913
gebouwen

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

KEUZE VOOR VERDUURZAMING BLEISWIJK-ZUID (ONDERBOUWING) CO₂-reductie

Wijk	Scenario	CO2 reductie t.o.v. gas	Totale CO2 reductie in Ton/Jr t.o.v. gas	Totale CO2 reductie in Kg/WEQ/Jr.
Havenbuurt	Warmtepomp elektrisch (50C).	82%	1163	1229
	Hybride warmtepomp (70C)	35%	495	523
Bleiswijk-Zuid	Hybride warmtepomp (70C – minimale isolatie)	42%	2922	1.071
	Hybride warmtepomp (70C – incl. isolatie)	55%	3898	1.429

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

KEUZE VOOR VERDUURZAMING BLEISWIJK-ZUID (AANPAK)

- Starten in Bleiswijk Zuid met proces richting Wijkuitvoeringsplan: stapsgewijze aanpak, nadruk op besparing (CO₂-reductie)
 - Inzetten op verleiden en natuurlijke vervangingsmomenten
 - toegankelijke informatie en diverse maatregelpakketten
 - Bijvoorbeeld 2 isolatiemaatregelen & de overstap naar hybride warmtepompen
- Proeftuin Aardgasvrije Wijken aanvraag voor De Bomenbuurt & Vogelbuurt
 - Ivm afbakening derde ronde proeftuinen niet heel Bleiswijk Zuid
 - Focus op gebied met veel grondgebonden, vergelijkbare woningen
- Gunning PAW geen gegeven, we zetten in op aanpak zonder Rijksbijdrage
 - Valt de gunning wél: extra financiële slagkracht om grotere aanpak neer te zetten en een eventuele onrendabele top te compenseren

Verduurzaming bestaande wijken Lansingerland

VERVOLGTRAJECT

Interactief: Uitgangspunten projectplan Bleiswijk Zuid

(TECHNISCHE) VRAGEN?

Interactief: Uitgangspunten projectplan Bleiswijk Zuid

STELLINGEN

1. *Communicatie en Participatieladder*: Vanwege de impact voor individuele bewoners, is 'co-productie' de meest passende trede waarop de verdere planuitwerking tot stand komt.
2. *Aanpak*: In de huidige (beleids)context is het logisch om te kiezen voor een stapsgewijze aanpak voor Bleiswijk-Zuid, waarin besparing het tussendoel is en aardgasvrij het einddoel blijft.
3. *Financiën*: Het is niet de verantwoordelijkheid van een gemeente om financieel bij te dragen aan de verduurzaming van woningen.

EINDE